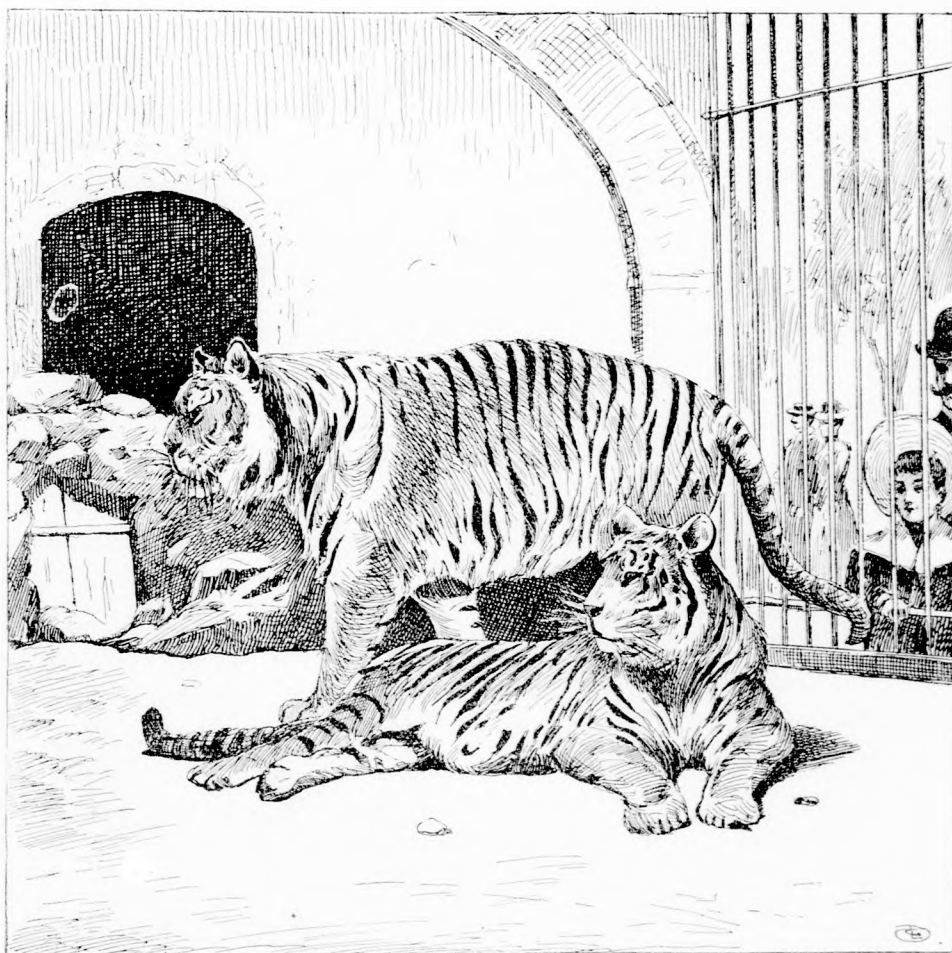

KIS LAP

1903. szeptember 27-én. Ara negyedévre 2 kor. Egyes szám ara 24 filler. Megjelen minden vasarnap.

FOGSÁGBAN. (Lásd a 201. lapon.)

Rákolti György utazása.

REGÉNYES ELBESZÉLÉS

IRTA

ABONYI ÁRPÁD.

HATODIK
FEJEZET
I.

(Folytatás.)

RÁKOLTI sokkal fáradtabb volt, semhogy ezen a fatális tévedésen behatóbban gondolkozhatott volna. Mindössze az járt a fejében, hogy a dolog legalább is »különös«. Bonyodalmasabb magyarázatot egyelőre nem keresett, mert erre mind- ezideig nem volt valamely számba vehető oka. Megtörténik az — vélte — akár hányszor, hogy sötét éjjeli időben, ha az utas álmos és törődött, eltéveszti a hajót és egészen más gőzösre száll, mint amelyvel tulajdonképen utazni akart.

Lehet, hogy a Bráz Dragutin embere is álmos volt és ebben az állapotában erre a »Negro«-ra kalauzolta a »Kronprinz« helyett. Nagyobb baj nem igen eshetik a tévedésből, legfőlebb annyi, hogy abban az esetben, ha ez a hajó nem arra felé szeli orrával a tengert, amerre ő akar menni, a legközelebbi állomáson kiszáll és egyszerűen bucsut vesz tőle.

Ezzel a legtermészetesebb gondolattal birtokba vette a kifogástalan kényelemmel és eleganciával berendezett tágas hajókabin egyik ágját, levetkőzött, s betakaródzva a finom, esipkézett paplannal, szabályos, nyugodt lélekezésvétele csakhamar elárulta, hogy mélyen alszik. Fiatalság, izmos teste megkövetelte jogait — elaludt alig két pere múlva, hogy fejét a hőtisztaságu párnára lehajtotta.

Emberei nem aludtak el ilyen könnyen.

Dandóczy Ferkó elfoglalta ugyan — félig ruhástól, mert a gyanakvó cigánytermészet sohasem tagadta meg magát benne — a másik ágját, de pár pere múlva már felült, s hirtelen fakadó bosszúságában a Poneziusát kezdte halk morgással emlegetni annak a »tekéletlen berbics«-nek (berbécs = birka), aki ezeket a cifra ágyakat készítette. Az ágy ugyanis rövidnek bizonyult az ő nagy alakja számára — nem fért el benne, bármiként próbálkozott. Lábát nem tudta benne kinyújtani, s a finom, selyem paplan sem futotta annyira, hogy betakaródzhatott volna vele. Ha letolta, a melle; ha fölrántotta, a lába maradt takaró nélkül.

Nagyon igaz, hogy az ágy »princez«-nek, hercegnek való. Szébbet és finomabbat soha életében nem látott, de mit ér — ha rövid?

Felült tehát és elkeseredésében oda mormogta Ponczius mellé most már Pilátust is. Le is száll mindjárt — ugymond — az ágyról és lefekszik a padlóra. Az kemény szállás ugyan, de legalább addig nyújtózik rajta, ameddig neki tetszik.

— Ne morogj, testvér, intette Kovács, ki eközben szintén elfoglalta és kedvére megbámulta a maga »fájn« ágyát, melynél különbet tán még a Rákolti-kastély termeiben sem lehet látni: pedig hej!... ott beh sokféle mindenféle van, amire ráillik a tréfás formájában is komoly értelmű mondás: »ez aztán — teszi!« Bizony — teszi! Minden heregeen átrepülvén, a legény egyenesen a király ő felsége számára valónak ítélte ágyát. »Egyebekben pedig lassabban terécselj, öcsém trompéter, mert föl találod kelteni az urfit.«

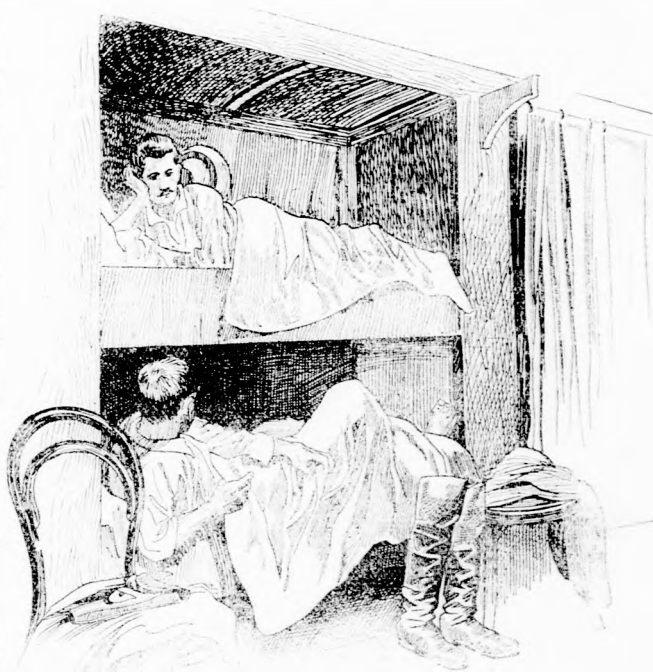
Dandóczy erre abbahagyta a dohogást, de halk hangon kijelentette, hogy a hajóra való szállásuk legelső percétől kezdve sok minden nincs inyére, bár nem szólt, nehogy kéretlen kotnyeleskedéssel vádolhassák. Ő ugyan nem törí fejét valami nagyon a dologon — voltaképen nem is rá tartozik mert ő csak szegény cigány ezen a világon és egyéb semmi: de bizonyos, hogy nem ugyan, amint lennie kellene.

— Mondasz valamit, Ferkó, hagyta rá elgondolkozva Kovács, és szintén felült ágyában, hogy pár percig meghányják-vessék ezt az egyiköknek sem tetsző dolgot.

— Kiderilt, látod, dörmögte Dandóczy fejésóválva, hogy más gézesre tévesztett fel az a májom, ki a bágáziát idétalieskázta.

— Hm... e bizony igaz.

— Pedig én mondtám, hogy »esá«-rá viszen!

— Igaz. Mondtad.

— Rosszul vezetett . . . tán ákárattál . . .

— Az is kell a nyirott fejnek, mormogta fenyegetve a legény, hogy készakarattal tette légyen. Béteremteném érette a fejít!

— Nem tudsz repilni, komé!

— Nem hát! De ahol én egyszer már voltam, oda száz kiesi esztendő után is akkurátusan visszatanálok, hogy ha kinek mivel tartozom, megfizessem. Oda tanálok én abba a Katiróba is . . .

— Odá bizsony tegnáp! Hol ván ázs már! Nágjobb baj, hogy itt vágyunk ezsen á nágyon nem seretem gézesen, kín áz á hosszú, hosszú gólyakirály ázs ur.

— No már igaz, hogy király lenne csakugyan a gólyák között, amilyen istentelenül ki vagyon nyujtva! Négy singes fuszulyka (bab)-karóval se igen lehessen fölérni néki a tisztelt orrát, olyan magasan böködi véle a levegő-egyet.

— Hát ázs á pipádohány-képü kelyek? Rendes dolog ázs, hogy ilyen pipádohány-képü kelykek legyenek égy tisztességes gézesen?

Kovács Miska ráhagyta, hogy biz' az aligha rendes dolog. Aztán eszébe jutott valami, amiről hallott egyszer valahol és ami nagyon megragadta a képzelő tehetségét.

— Hátha tán, izé . . . mit mondok . . . Kalóc légyen a hosszú gólyakirály?

— Mi ázs té?

— Mondom, hogy: kalóc. (Kalóz.)

— Ki ázs té?

— Már hogy ki? Hát elsőbbet is afféle . . . kalóc. Afféle kalócrabló, ki jószerecesére ténfereg ide-oda a tengervizeken, aztán rabol, ha van mit. Afféle futóbetyár — hogy úgy mondjam — mint Sobri Jóska, Bogár Imre, Savanyu Józsi, Rózsa Sándor, Harhula Juon, Janku vagy Axentye, az oláh.

— Hisen ázst én ismérém!

— Én is láttam vagy kétszer a pokolravalót, dörmögte a legény. Merthogy ez az Axentye csak afféle kapeabetyár volt, ki a forradalomkor Nagy-Enyeden még a pólyás gyermekeket is legyilkolta, s bottal verette agyon a szegény asszonynépet télen, nagy hidegben, a református templom előtt.

— Hé, a gyálázatos! csóválta a fejét Dandóczy; s még sem ákásztották fel?

— Nem a! Még kvétánciát is kap Bécsből, amiért olyan akasztófára való gyilkos volt.

— Ne besilj, té!

— De bizony beszélek, mert igaz! Olyan bolond dolog ez, testvér, mintha most előbb jól kupán teremtenélek, aztán legyürnélek hajadnál fogva ide e, a pádimentomra, aztán rád térbetyülnék és kihasitanám az gyomrodát a panganéttal. Aztán te fizetnél nekem ezért a cselekedetemért holtom napjáig 800 pengő forintnyi kvétánciát, merthogy Axentye ennyit kap, amiért azon szegény enyediket felhasználta 48-ban a mokányaival.

— Ejnyé, hogy á devlá rugjá meg! méltatlankodott Dandócezi. No, há mígegyszer eszeákádok véle Bálázsfalván, lekepem.

— Be is kerülsz a dutyiba, tudom! Olyan igazság vagy on a világon, testvér, hogy boldogult édes apám, ki féllábát vesztette a szabadságharcban Nagy-Szebennél, egy rongyos garas segedelmet se kapott. Ez a gyilkos Axentye azonban kap 800 pengőt.

— Jáj, hát ezs nágy sígyen . . .

— Bizony nagy! Egyébiránt most inkább azt akarom mondani, hogy ha ezen hosszú gólyakirály csakugyan kalóe, itt nem lehet affélet tenni a te rongyos more virtusoddal, hogy izé . . . «lekepem», aztán annyi. Mert ha ilyen kalóe megharagszik, hát kiliferál a hajóján valami jó messze helyre, ott szépen kivetkeztet a holminkból és ott hagy.

Dandócezi bölintott, hogy érti.

— Tehát nem lehessen fejje neki menni a falnak, folytatta suttogó hangon a legény, hanem majd figyelmezőnk és ugy igazítjuk a dolgot, hogy kikerüljük a bajt. Lehet tán, hogy mindez csak beszéd. Az urfi elvégre tudja, hogy mit teszen. Nem hiszem, hogy szóba álljon akármiféle kalóeal, már pedig azzal a hosszú gólyával szóba állott.

A halk hangon folytatott beszélgetésnek itt vége szakadt. A két legény szemére ónsulylyal nehezedett az álom. Pár perc múlva aztán nem is hangzott többé egy szó sem.

Elaludtak.

(Folytatása következik.)

INNEN-ONNAN.

Hány kutya van Angliában? Mivel kutya-adót Angliában is kell fizetni, nem csak minálunk, hát ott is nyilván-tartják az ebeket. Ebből a nyilvántartásból tudjuk,

hogy Angliában összesen 1 millió 871 ezer 619 kutya van. Csak Londonban 153 ezer 567 adó-köteles eb van, melyek közül 14 után elengedték az adófizetést, mivel világ-talan gazdáikat vezetik.

BŰS HEGEDŰS. (Lásd a 206. lapon.)

R

Q

a s
szer
ped

ass

Eg

a

kos

P

P

doh

Ha

gun

Tá

Mé

ján

A

net

Ki

eng

ba

Pi

pip

a

Me

hu

ak

an

s c

for

ko

ke

mé

ná

ho

sz

sz

sz

ROSZCSONT FERKE LEVELE.

Irjuk ketten: Én, meg Ida néni.

(Folytatás.)

AKIS Vidáné a hegyes orrocskáját fintorgatta. Valamit szimatolt, a többiek szintén. Mikor kinyitották a skatulyát, mint a parancs-szóra eltűsz-szentette magát mindegyik. A cukorkáktól pedig úgy megrázkódtak azok a kényes asszonyságok, mint ha mérget nyeltek volna. Egyik sem nyelte le a cukorkáját, mind a zsebkendőjébe csusztatta, ügyesen, titkosan, hogy meg ne lássa Biri néni.

Dehogy nem látta, dehogy nem látta!

Látott biz ő mindent, érezte ő is a dohány-bűzt, de ő egész mást gondolt. Haragosan, szúrósan nézett Vidánéra és gunyosan kérde:

— No, mi a baj azokkal a cukorkákkal? Tán keserű a Kugler-bonbon, ha én adom? Méreg az vagy mi?

Vidáné elvörösödött. A legédesebb hangján válaszolt:

— Ne haragudjon édes, jó Biri néni! A cukorka kitünő, finom, de olyan rettenetes bagószaga van.

— Bagó... bagó! pattant fel a néni. Ki hallott még ilyet? Bolondnak tart engem? Hát hogy volna bagó az én házamban? Pipázok én? Tán részeges pipás asszony vagyok, mint a Sára cigány-asszony? Még mit nem fog rám a hugom-asszony!

A többiek csitítani akarták, de a néni csak annál inkább fortyant fel s csak annál mérgebben fordult Vidáné ellen, mikor az asszonyka védekezni akart.

— A hugom-asszony komédiát akar belőlem csinálni!... Lám, most is hogy nevet! A hugom-asszony ruhája olyan szivar-szagu, hogy alig maradhatok tőle a szobában, még sem szóltam. Amióta itt van, ez a rettenetes szivar csipi

a szememet, tekeri az orromat, de én csak nem szóltam. Nem akartam szólani. Most meg én belőlem üz csufot és rám fogja, hogy bagózok! Tudja meg hát hugom-asszony, hogy én az ujmódi szivarozó, cigarettázó asszonyokat ki nem állhatom.

Erre meg Vidáné kapta magát és nagy haragosan ott hagyta a társaságot.

Biri néni nem marasztotta, de bezzeg megbánta, mikor Teréz néni kihálászta a gyanus csokoládé-bonbont, a szerencsétlen szivar-csutkát. Az okos Biri néni rögtön kitalálta a gazdáját. Hogy eszébe se jutott Erzsikére gyanakodni! Ha ott vagyok, bizonyosan sajátkezűleg felpofozott volna. Így csak a szidással könnyített a lelkén. Mamácska, aki szintén ott volt, engesztelésül elhozatta amennyi bonbonja, süteménye volt még abból, amit Budapestről hozott. Eleget sajnáltam. Kár volt nekik adni, hiszen meg sem köszönték.

Biri néni kedve el volt rontva, az ozsonna is. A cukorkákat skatulyástól kidobták, de a néni még mindig bagószagot érzett; a vendégei szintén. Mint ha a friss kávéban, süteményben is volna abból a csutkából! A rossz lelkiismeret bántotta a nénit, hogy miért sértette meg ártatlanul a szegény Vidánét. De persze,

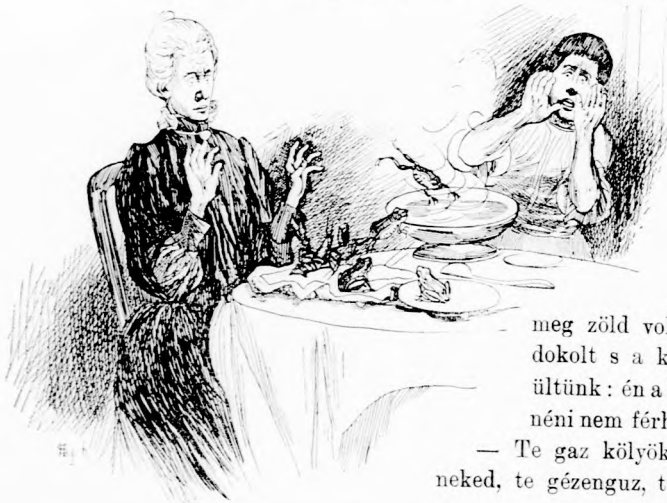

Ő azt meg nem vallotta, hanem inkább rám fogta, hogy én vagyok az oka minden bajnak. Nem is volt addig nyugta, míg apácska szeme láttára meg nem vert. Láttak ilyet? Hallották mását? Most azt állítja, hogy három évig nem tarthat semmit abban a pohár-székben, hogy egy zsákra való pogácsa és mi minden tönkrement az én csínyem által, mert a kutyának se kell, olyan bagó-szagu! Hiszi a bolond! Sose volt neki annyi süteménye. És ha volt is, bizonyosan száz éves volt, dohos volt. Süssön frisset! Vidáné is azt mondja. De már olyan a Biri néni, hogy nem tud nevetni a tréfán. És még okosnak tartja magát, de még milyen okosnak! Azt hiszi, hogy az ember rosszaságból tesz valamit, pedig néha igazán nem is gondolok arra, hogy boszantsam, csak jókedvből, hogy nevéssünk egy kicsit. Minek mérgeledik hát?

Tudom, hogy a néni sokat prédikál a mamának, ne legyen olyan ideges. Olyan legyen mint ő, aki a tüzes sárkánytól sem fél, nem hogy megijedne holmi inci-finci egértől vagy bogártól.

Hát próbára tettem: csakugyan olyan vitéz-e a néni.

Rákászni voltam Laci pajtással, de nem fogtunk csak egyetlen egy rákot és nem birtunk rajta megosztzkodni. Össze is verekedtünk a nagyszerű zsákmányon. Ő a kalapomat dobta a patakba, én meg az

ő cipőjét. El is vitte a sebes viz mind a kettőt. Nem is foghattuk ki többé.

Végre jó ötletem támadt, megrétfáloom vele Biri nénit.

Oda ígértem Lacinak, hogy az övé lesz amit másnap fogunk, és akkor átengedte nekem a rákot. Csalánba takartuk, hogy friss maradjon, aztán össze fogdostunk egy csomó kisebb-nagyobb békát, azokat rák urfival egyetemben a zsebkendőmbe kötöttük bele. Avval hazamentünk s én benyitottam Biri nénihez. Éppen a konyhában volt, főzte az ebédet és nagyban pörölt a Julis szolgálójával. Amint meglátott, rám mordult nagy-mérgesen.

— Mit akarsz itt, te haszontalan?

Én pedig haptákba vágtam magam és nagy gyorsan elhadartam, ami eszembe jutott.

— Tisztelteti Nina néni Karádról a Biri nénit, küldi a tulipán- meg a georgina-hagymákat!

A néni nem vette át a csomagot, hanem durván kiáltott rám:

— Tedd le az asztalra és hordd el magad rögtön! Takarodj!

Szót fogadtam s csak úgy rohantam kifelé. A nagy sietségben megbotlottam a néni macskájába, feldöntöttem az oleánderes hordócskát meg a virágos-polcot egy sereg muskátlival együtt. Összetört-e a fele vagy mind, azt nem tudom, mert egy szempillantás alatt künn voltam az utcán.

Oh, csak láthattam volna Biri nénit, mikor kinyitotta azt a kendőt! Nem adtam volna egy zsák pattogatott kukoricáért! Ugy az ágy alól, vagy az ajtó mögül szerettem volna meglesni, mit csinál, hogyan sikolt. Így persze a java elveszett. No de cifrának elég cifra komédia volt, mikor hozzánk berontott. Sárga

meg zöld volt mint a legszebb kecskebéka. Fuldokolt s a kezével hadonászott. Épp az ebédnél ültünk: én a helyemen apácska mellett, úgy hogy a néni nem férhetett hozzám, de öklével fenyegetett:

— Te gaz kölyök, te hét egyiptomi csapás! Adok én neked, te gézengúz, tulipánt! Rákot, georginát! Gyikot,

kígyót a nyakamra hozni! Meg az oleánderelem! A béka meg a leveses tálba ugrott, a csalán meg össze csipdeste a kezemet!

Igy hadart össze-vissza mindenfelét: én meg majd megpukkadtam a nevetéstől. Még apácska is mosolygott; a bajusza úgy rángatózott! Jól láttam.

A mama leültette Biri nénit és csitította. Kérte, hogy csillapodjon egy kicsit. Persze, mintha az olyan könnyen menne a jó Biri néninél!

— A torkodba fojtom a békáidat, te akasztófára való! folytatá. Tönkre tette a házamat, nem merek a szobába lépni! Tessék, a kezem még csupa vér! Kígyó, béka mindenfelé! Mondom, a száz egyiptomi csapást hozta rám!

Apácska eleinte azt hitte, hogy tűzijátékot rendeztem a néni szobájában és ilyen békákról van szó. Ugy belemarkolt a hajamba, hogy bizony fáj; de mikor kiderült, hogy csak afféle ártatlan, közönséges brekegőktől eredt a veszedelem, szinte megkönnyebbült. Eleresztette az üstökömet s én az asztal alá bujva, gyorsan kiszabadultam az ajtó felé és álló mars!... ki az udvarra és az utcára. Lármázhatott már kedvére. Nem verhetek meg egyelőre. Csak az fáj, hogy az ebédet ott kellett hagynom. Még a sült, még a tészta előtt, amit eléggé sajnáltam. De hát úgy is koplaltattak volna a nénike miatt. Legalább nem járt ki a nádpálca-csuszpajzból akkora porció, mint amilyent melegiben adott volna apácska.

Mert a néni bizony rémséges dolgokat mesélt: hogy a békák a tányérjába, a leveses tálba ugrottak; a rák megnyiszálta az ujját; mérges kígyók megmárták; a csalán megcsipte; az az egy-két csibor meg más vízi bogár, ami véletlenül a kendőbe került, egész veszedelmet szerzett, mert a kompótban huzzák meg magukat és száz év múlva sem tud többé cseresznye-kompótot enni, úgy megutálta most a néni. És több efféléet beszélt. De most kiderült, hogy a néni sem mond igazat. Először is: az az egy szál kígyó nem marhatta meg, mert nem is élt, mikor ráadásul a kendőbe gyömszöltük.

Másodszor: a néni is épp oly ideges, mint más asszony, hát ne prédikáljon másnak! Eleget is nevettek rajta, mikor elmesélte a rokonságnak. Nem is tudom, mit csapott olyan hühöt belőle? Inkább szégyelte volna magát, hogy ilyen gyáva. De már neki ilyen a természete. Mások az ilyen kis tréfát föl sem veszik. Tudom, Mari néniéknek beplántáltam a szobába egy takaros kis tücsköt, aki éjjel-nappal muzsikált nekik, hogy majd bele örültek. Csaknem egy évig tartott, amíg megcsiphették az átalkodott cirpelgetőt, mégsem akarták volna megnyuzatni ezért senki fiát. Az is igaz, hogy nem gyanították, voltaképen kinek is köszönhetik ezt a mulatságot.

(Vége következik.)

FOGSÁGBAN.

(Képpel a címlapon.)

Tömlöcbe jutottak!

Akik elől egykor remegve futottak

Messze, messze földön mind az élő lelkek:

Ime: rabok lettek!

Egyszer — hejh, de rég volt! —

Övök volt a puszta, övök volt az égbolt

S a vadonban minden, ahol a nap éget:

Övök volt az élet!

S most — élő halottak...

Kacajt életükben sohasem hallottak

És most — aki rajtuk mulatozni nem mer,

Nincsen olyan ember.

Kiesi fiúk, lányok!

Ha azt a két tigrist egyszer meglátjátok,

Meg ne piszkáljátok, ne is nevéssétek:

Gúny-kacajtok vétek!

Gondoljatok rája:

A ti kis szívetek hogyan égne, fájna,

Ha elvennék tőle az egész világot:

A szent szabadságot!

Boruljatok térdre,

Forró hála-imát küldjétek az égbe...

Mert e szép hazában, akik csak itt laktok,

Mind szabadok vagytok!

Szirtes Artur.

GYURI HÁLÁJA.

— Elbeszélés a tatárjárás idejéből. —

Irta Szigeti Ernő.

(Folytatás.)

II.

AKIS Gyuri felkerült Budára a fényes királyi udvarba. A jóságos uralkodó a fiucskát Gábor deák feleségének az oltalmára bizta. A becsületes asszony épp annyi gondossággal és szeretettel nevelte Gyurit, mint saját gyermekét Gergelyt. A két fiu jól összebarátkozott s elválhatatlan társak lettek.

Telt, mult az idő és a kis gyermek délceg ifjúvá serdült. Béla király gondoskodott arról is, hogy pártfogoltja lelkét tanulás által nemesítse, azért tehát Gábor diák tudományokra oktatta. Az akkori idők szokása szerint inkább a testi ügyesség kifejlesztésére volt szükség gondot fordítani egy ifju vitéz nevelésénél. Mert hiszen folytonos harc-háboru közt folyt az élet. Gyurit híres mesterek tanították a paripa délceg megülésére, fegyver-forgatásra.

Amikor az ifju a fényes udvari ünnepélyeken ragyogó selyem ruhában, hosszú szőke fürteivel, kezében bársony vánkoston az ország arany-almáját tartva, a trónus mellett állott: mindenkinek szeme megakadt a szép apródon. A vitézi lovagjátékokon is diadalt aratott magának Gyuri; egykorú társait mind a porondra terítette.

A király annyira megkedvelte apródját, hogy egy drágakövekkel kirakott szép kardot ajándékozott neki; ez a kitüntetés még nagyobb buzgalomra ösztönözte a boldog ifjút.

Gábor diák sokat fáradozott, hogy kifürkésze: vajjon honnan menekültek Gyuriék Kő-Monostorra, de nem sikerült eredményt elérni. A fiatal apród csak annyira emlékezett, hogy messziről jöttek s egy nagy várban laktak. A falubeliek meg éppen semmit sem tudtak mondani. Abbahagyták hát a kutatást s a király pártfogoltjának *Bátor Gyuri* nevet adott.

IV. Béla erős kezekkel tartotta az ország gyepeljét, melyet apja II. Endre,

olyan lazán fogott. Lassan-lassan sikerült helyre állitania a megzavart rendet; az elidegenített királyi javakat visszaszerezte a főuraktól s keményen lakoltatta azokat, akik elégedetlenségükben Babenbergi Frigyes osztrák herceg fejére akarták tenni a magyar koronát. Béla király rárontott az ország széleit pusztító ellenségre s oly fényes diadalt aratott Ausztriában, hogy Frigyes herceg kénytelen volt nagy összeg penzen békét vásárolni, s aztán keserűséggel, lángoló bosszú-vágygyal szívében visszavonult országába.

A király kivott győzelme után a jó hazafiak szebb jövőt kezdtek remélni. Egyszerre azonban iszonyatos csapás zúdult a szerencsétlen magyarságra, melynek hatalma ismét porba dőlt.

A vad tatár-sereg, mely pusztító szélvihar gyanánt söpörte végig Európát, hazánkra tört. IV. Béla látta a közelgő veszélyt s azért nejét, Mária királyasszonyt, Frigyes herceghez küldte, hogy ott menedéket találjon, a herceget magát pedig segítségül hívta. Ez meg is jelent, »de inkább azért, hogy a zavarosban halásszon«. Egymás ellen ingerelte a magyarokat s a befogadott kunokat, aminek következtében a megölt kun vezér Kuthen emberei a tatárokhoz csatlakoztak. A Muhi pusztán a Sajó mellett történt a gyászos ütközet Batu khán seregével; a vad mongol had lekasabolta a vitéz magyarság színet-virágát.

A menekülő királyt kised, elszánt csapat védte hőiesen küzdve a körülötte gomolygó tatárság ellen, mely mindenhol a királyt kereste. A két Forgács gróf önfeláldozásának köszönhető, hogy Béla késő éjszakára eljutott a diós-győri erdőbe, ahol kissé megpihenhetett. Néhány vitéze közt, akik ide kísérték, ott volt Bátor Gyuri is; az ifju a nevéhez méltón harcolt s jó kardja piroslott az ellenség véréből. Innen Turócba indult a hontalan csapat s ott a Forgácsok zniói várában talált menedéket. Néhány nap mulva tovább menekültek a hozzájuk csatlakozott Gábor diákkal s Gergelyvel. Pozsony felé vették útjokat.

Leginkább éjjel utaztak, mert nappal könnyen hatalmába kerülhettek a kóbor tatár csapatoknak. Napnyugtáig a Kárpátok rengetegeiben húzódtak meg s utitársukul a sötétséget választották. Ennek a fátyola alatt hagyták el rejteket.

Több-heti bujdosás után, nem messze Pozsonytól, egy barlang mélyén tanyáztak a menekülők. A nyilást embermagasságu fű rejtette el a fürkésző szemek elől. Mikor a leáldozó nap vérvörös sugaraival festette meg a hegyek ormait s a fák árnyai hosszabbak lettek: Gyuri apród s Gergely, a diák fia, felkötötték kardjukat és nagyóvatosan kémszemlére indultak, vajjon nem táboroz-e közelben ellenséges csapat.

Amint halkan, meglapulva a sűrű fűben halad előre a két ifju, egyszerre egy tetszik, mintha a fák sötétlő lombjain fegyverek csillogása szűrődne át. Kihúzzák kardjukat s dobogó szívvel, de elszántan csusznak tovább. Eközben a nap lebukott az égről és csakhamar feljött a teli hold, mely mosolygó arcával biztatólag tekintett alá a bujdosókra.

A vakmerő ifjak folyton közelebb hatoltak a csillogáshoz, míg végre kiérve a fák közül egy virággal telt szép tisztásra, a közelben néhány sátrat s távolabb valami 60—80 emberből álló tatár-csapatot pillantanak meg. Ezek éppen fő bálványuknak hoztak ló-áldozatot s most vad ordítással könyörögtek hozzá.

Az ifjak rémülten hordozták körül szemeket a tájon. A tábor előtt hatalmas hordószzerű alkotmányban a vándorló népek kedvenc itala: a poshasztott lótej (kumisz) állott; köröskörül pompás pázsit-szőnyeg, terítve a színes virágok ezreivel.

Gyuri szeméi egyszerre megállapodnak egy csomó kimagasló piros virágú, buzogányos fejű növényen. Elgondolkozik pár pillanatra, aztán hevesen ragadja meg társa karját: »Nézz, nézz oda! Ha Isten úgy akarja, hogy a tatárok néhány percig nem

térnek vissza, mentve vagyunk,« suttogja. »Azok ott vad mákfejek, folytatta, melyeknek magjait a szél hordta erre az elhagyott helyre. Nagyanyám megismertette velem a növényekben rejlő erőt; ő tanított rá, hogy az éretlen mák erős altató szer. Vagdadjuk le a növényfejeket és szórjuk a tatárok italába«.

Gyorsan munkához látnak; tömegesen hull a mérges-mák az erjesztett lótejbe. Azután sietve visszahúzódnak az erdőbe Gyuri visszaküldi Gergelyt, hogy értesítse a királyt s a társakat a történekről. Maga pedig ott maradt és egy fa tetejére kuszva figyelte a tatárokat.

Ezek, miután elvégezték szertartásukat, vissza tértek a sátrakhoz s előbb tanácskozáshoz fogtak, hogy józan fővel határozzanak. Körülbelül egy óra múlva hozzá fogtak a lakmározáshoz. Mohón itták a lótejet, melyet egészen megmérgezett az éretlen mák. Csakhamar jókedvre hangozódtak s pajzsukat összeütve ugrándozni kezdtek.

A mérég azonban hatni kezd; lábuk megmerevedik, szempilláik lezáródnak, elterülnek a fűön s mély álom vesz erőt rajtuk. Hangos horkolásuk felveri az erdő csendjét. Még az örül kiállított tatárokat is a földhöz veri néhány butykos lótej.

Gyuri leszáll a fa tetejéről s éles füttyentéssel hívja társait. Kis-vártatva megjelen Béla király is, aki keblére öleli a bátor fiút. Azután a 10—12 emberből álló csapat elkezd a kábult tatárok fejét kaszabolni. Csakhamar piros vér füstötte meg a szép mezőt; a tatárok élettelen teste fődte be a teret. Hej! Hányszor ennyi jó magyar vitéz tetemét hömpölygette ekkor a vértől megáradt Sajó!

Az idő drága; a menekülők sietve futnak tovább-tovább. Pozsonyban érte el Bélát Frigyes herceg követe, aki ura nevében szíves szavakkal hívta magához a bujdosó királyt. Az uralkodó örömmel kapott az ajánlaton és tüstént Ausztriába indult, Hainburg várába, hogy oda küldött nejét s gyermekét mielőbb keblére szoríthassa.

III.

A gonoszlelkű osztrák herceg a hontalan Bélát kelepcébe csalta. Mikor a király Hainburgba érkezett, a galád Frigyes levette a barátság álarcát s hatalma érzetében rútul kizsákmányolta az oltalmában bízót.

Mindenek előtt a Bélával vívott háború költségének fejében 10,000 gíra kárpótlást kért s kijelentette, hogy amíg ezt az összeget le nem fizetik, a királyt s a királynét fogva tartja. Béla kénytelen volt neje ékszerreit átadni. Most Frigyes még többet követelt. Az Ausztriával határos három vármegyét: Mosonyt, Sopront, Vast akarta kicsikarni a magyar fejedelemtől. Mivel pedig ez vonakodott a harácsot megadni, a herceg vonakodott a menekülteket szabadon bocsátani.

A szomorú fogságban ott töltötték napjaikat az apródok is: Gyuri és Gergely. A várfalakon belül szabadon jártak-keltek, de a kapun nem léphettek ki. Unalmukban össze-visza kóboroltak a tágas udvaron,

benéztek az épületekbe. Bevetődtek a várnagy lakásába is, ahol nagy örömkre egy magyar nővel, a várnagy feleségével ismerkedtek meg.

A jólelkű asszony nagyon megkedvelte a fiúkat, különösen az élénk Gyurit és igen szívesen elbeszélgetett velük. A várnagynénak gyönyörű, barna-fürtű kis lánykája volt, akit anyja megtanított ami szép zengzetes nyelvünkre. Az apródoknak jól esett hallani a kedves magyar szót meg a jóakaratu vigasztalást, így hát gyakran ellátogattak a nyájas családdhoz. Néha a kis trónörökös: a kétéves István herceget is levitték a várnagynéhez, aki nagy örömeben alig találta belyét a király-fiúskának.

Egy ízben Gyuri jókedvűen lépett be a jó asszonyhoz: »Végre megszabadulunk ebből az átkos fogságból, szolt; a király kénytelen volt átengedni a három kívánt megyét s most már nem tart többé itt a herceg. Fel is készülödtünk és pár nap mulva indulunk, megköszönve a szíves hoszsú vendéglátást«, tette hozzá gúnyosan.

A várnagyné nem válaszolt. »Hát kedves nénémasszony nem örül, hogy megmenekül a király a gaz Frigyes hatalmából?« kérdezte tovább Gyuri apród. »Hogyne örvendének édes fiacskám?« felelt ez; »de jer csak velem a belső szobába, valami fontos titkot akarok mondani«.

Amint beértek így folytatta tovább: »Jó, hogy fölkerestél fiam, éppen hozzád igyekeztem. Az uram véletlenül kibökken-tette, hogy mivel az álnok osztrák herceg minden áron a magyar trón birtokába akar jutni, elhatározta, hogy Béla királyt elteszi láb alól. Mérget akarnak ételébe keverni. Ezt a borzasztóságot meg kell akadályozni; sír bennem a lélek, ha arra gondolok, hogy a gázság valaha győzedelmeskedhetik a becsületesség fölött«.

»Az Isten megáldja asszonyénemet a jóságáért«, szolt kipirult arccal Gyuri. »Éppen itt a dél ideje, rohanok tüstént a konyhába s én viszem be az ételt a királynak, hogy tudósítsam a merényletről«. »Siess fiam,« mondta a várnagyné; »ha majd jól elintézed dolgodat, térj vissza hozzám«.

Gyuri lelkendezve rohant a konyhába, ahol éppen találták a király s királyné számára az ételeket. A küszöbre csalogatta a sokféle inyesiklandó illat a várnagy kutyaáját is; ott sűtkérezett Káró, (ez volt a neve) a napfényben, várva a koncot. Ami apródunk oda állott a szakács elé s mint máskor is megtörtént, ajánlkozott, hogy felviszi a királyhoz az ebédet.

»Nem bánom,« szolt a peccsenyék mestere; »de ne merj belőle nyalakodni.« tette

hozzá tréfálkodva. »mert megjáród«. Erre titkon összemosolyogtak a kukták, ami nem kerülte el Gyuri szemét. De azt is jól látta, amikor a szakács finom cukorszerű port szórt az ételbe.

Szó nélkül felkapta a tálcát és óvatosan vitte fölfelé; a Káró kutya utána sompolygott. Mikor kissé távolabbra értek, levett Gyuri az egyik tálból egy darab húst s oda dobta az utána cammogó ebnek. Káró mohón kapott a konc után s csámcsogva fogyasztotta el.

Alig végezte el a falatozást, fájdalomosan kezdett nyöszörögni; ledobta magát a földre, kinosan vonított, szája habos lett, szeme vérbe borult és csakhamar kiadta páráját.

Csak ezt akarta tudni Gyuri; sietett a királyhoz hirt adni. Utközben találkozott Gergely pajtásával s most együtt futottak a mérgezett étellel. Az uralkodót szobájában találták, amint éppen István, váci püspökkel tanácskozott az elpusztult ország ügyeiről, mikor berontott a két ifju.

Gyuri röviden előadta a történeteket s vizsgálat alá véve az ételeket, meggyőződ-

tek, hogy azokba gyorsan öló méreg van keverve.

»Az Ur kegyelme s ennek a derék ifjunak az ébersége megmentette felségedet a gonosz ármánytól«, szolt a püspök; »az Isten velünk van, örködik felettünk, bizzunk benne!« Béla király örmökönnyek közt ölelte meg Gyurit, aki immáron másodszer megmentette meg uralkodója s jótevője életét.

Az ételt egy komornyikkal visszaküldték azt üzenve, hogy a király és családja ma fogadalmi böjtöt tart. Képzeltető a gaz Frigyes boszúsága terve dugába-döltén. Minden fáradozása mellett sem tudta kifürkészni, hogy ki árulta el a fondorlatot.

A boldog Gyuri társával együtt meglátogatta titkon a jó várnagynét s átadta a király köszönetét. A jó asszony azt tanácsolta, hogy Frigyes haragja elől minél előbb meneküljenek Béláék; ő tud egy rejték-utat, melynek titkát apja, a vár építője csak neki árulta el. Ezen bátorságban távozhatnak s nem kell félniök az osztrák csapatoktól, melyek a herczeg parancsára a távozó királyt s hiveit meggyilkolják, ha nem sikerül a mérgezési terv. Az alag-ut bejárását mindjárt le is irta a várnagyné az ifjaknak. Szívélyesen elbucsuztak a jó asszonytól s kis lányától, aztán indultak az okos tervvel a királyhoz. Itt összegyűlt a kis magyar csapat és együttesen elhatározták, hogy a következő nap éjjelén menekülnek. Addig nagy titokban össze készítették a legszükségesebbeket, hogy Frigyes semmit sem sejtessen.

(Vége következik.)

ARANY KALÁSZOK.

Boldogság.

Az emberi szívnek boldogítóbb érzete nincs, mint boldogságot látni, melynek alkotói mi vagyunk.

Eötvös.

*

Vallás.

Vallás a becsületesnek két nagy előnyt szerez: életében háborítatlan békét; halála óráján boldogító reményt.

Plato.

BÚS HEGEDŰS.

(Képpel a 198. lapon.)

Oh, én édes jó hegedűm,
 Jaj, be nagyon szeretlek!
 Öröm fut a lelkemen át,
 Ha kezembe vehetlek.
 Ha nem volnál, nem tudom én,
 Hogyan telnék életem;
 Ki lenne a bába', bajba'
 Mint ahogy te, én velem?

Nincsen apám, nincsen anyám,
 Magam vagyok egyedül.
 A szívemre, jaj be sokszor
 Sötét bánat nehezül.
 De csak addig, míg a búmat
 Hegedűmön elsírom,
 Akkor aztán néhány napig
 Újra könnyen elbírom.

Hogy ha olykor rossz emberek
 Sértő hangon bántanak,
 Ha szívembe kemény szónak
 Ekéjével szántanak:
 Előveszlek jó hegedűm
 S oh, milyen lágy beszéded!
 Hangjaitól minden gondom
 Egyszeribe elszéled.

Ámde, hogy ha elcsüggedek,
 Nagy erő száll szavába;
 A viharok ezer hangját
 Egyesíti magába:
 Felriázt a csüggédsből
 S azt harsogja: előre!
 Áldott szózat! A lelkembe
 Új erő száll belőle.

Oh, én édes jó hegedűm,
 Hangjaidnak szárnya van
 S elragad a földi létből,
 Ha sok bája, árnya van;
 Felragad a menny-országba,
 Amely csupa ékesség,
 Hol mindenre rá borul a
 Nyugalom és békesség!

Oh, én édes, jó hegedűm,
 Én egyetlen barátom,
 Én segítöm, én buzdítóm
 A nagy földi csatákon:
 El ne hagyj! És bármi jöjjön,
 Erős leszek, nem félek,
 Mind halálig bátran küzdök,
 Mind halálig remélek!

Roboz Andor.

APRÓSÁGOK A TERMÉSZET VILÁGÁBÓL.

Műtét egy óriás-kigyón. A newyorki orvosi kar egyik sebésze néhány nappal ezelőtt olyan műtétet végzett, amely a maga nemében mind-eddig páratlanul áll. A megoperált ugyanis nem más, mint egy óriás-kigyó, mely az ottani állatkertben egyik kigyótársával vívott heves küzdelemben fején hatalmas harapást kapott s a seb helyén csakhamar genyedés támadt. A sebész fölnyitotta a sebet, gondosan kimosta és bekötözte. A műtét kitűnően sikerült és a kapott sebből a verekedő kedvű kigyó hamarosan kigyógyult.

*

Mennyit eszik a madár. Ugy-e azt hiszitek, hogy nagyon keveset. Mert ha valaki kicsi étvágyú, akkor azt mondják róla, hogy annyit eszik, mint a madár. Pedig dehogyan eszik annyit. A madár nem csak hogy nem eszik keveset, hanem ellenkezőleg, étvágya egyszerűen bámulatos. Egy német tudós számokkal bizonyította be, hogy a madarak túlnyomó része annyit eszik, hogy ebben a tekintetben a legfalánkabb embert is megszégyeníti. A nevezett természettudós ugyanis azokat a madarakat, melyeket tanulmányozott, etetés előtt és után is megmérte és azt tapasztalta, hogy a legkisebb étvágyúak is ötszörösét ették meg a testök súlyának. Minél kisebbek voltak, annál többet ettek aránylag. A többek között egy 15 gramm súlyú kanárit figyelt meg egy hónapon át és azt tapasztalta, hogy a jeles énekes harminc-kétszer annyit evett meg ezen idő alatt, mint amennyit saját teste nyomott. Ezen arány szerint egy középtermetű, felnőtt embernek, kinek olyan étvágya volna, mint a madárnak, 70—75 kilogrammnyi ételt köllene naponként megennie, hogy étvágyát csillapítsa.

DIÁK-ADOMA.

Sugás után.

— Kavics János, fordul egyik lusta tanítványához a természetrajz tanára: nevezzen meg egy őslényt!

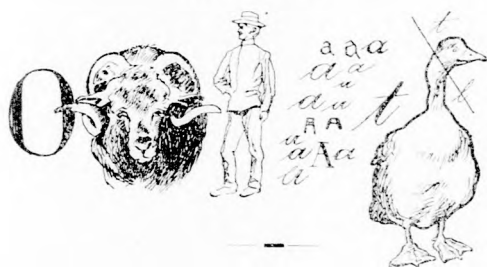
— Mammuth... mammuth! sugják pajtásai jobbról, balról, mire ő rávágja:

— Pamut.

FEJTŐRŐ.

Kép-rejtvény.

Szó-rejtvény.

Egészben az alacsony ellentéte.
Ha nem tegeződünk, láb nélkül szólítjuk meg egymást.

Lábak nélkül: elültetjük.

Lábak és has nélkül: jelen-ülő.

Csak a láb: kötő-szó.

Fej és láb nélkül: török katonatiszt.

Szám-rejtvény.

4	4	4	4
8	8	8	8
7	7	3	3
9	9	1	1

Helyezzétek el e számokat úgy, hogy balról jobbra és fölülről lefelé számlálva 22-t adjanak.

Betű-rejtvény.

Csillag-rejtvény.

* t * r * p * e * c * s * k * t * r * * e , h * b * r *
* e * n * i * * á * l .

Rejtett név.

Rózsí, Berta, Éva, Ella, Erzsí, Tóni,
Zsuzsi.

Irájátok ezt a hét nevet egymás alá olyképen,
hogy kezdő-betűik egy 8-ik nevet alkossanak.

Oszlop-rejtvény.

K	K	K	K	= Étel
Á	Á	Á	Á	= Férfi név
A	A	A	A	= Egyház-fejedelem
A	P	P	P	= Szerszám
L	L	I	I	= Hal
GY	U	V	E	= Növény
S	R	O	ZS	= Női név.

E betűkből mindenik sorba a megfelelő szót
úgy illesz be, hogy a vastagabb kockákba eső betűk
egy város nevét adják.

A megfejtők között, a kihuzott nevek
sor-rendjében: **3 korona-, 5 korona- s 8
korona-áru** könyvet sorsolunk ki jutalom-
díjúl.

MEGFEJTÉSEK ÉS MEGFEJTŐK.

A »KIS LAP« LXV. köt. 11-dik szá-
mában közölt rejtvények megfejtése a követ-
kező:

Kép-rejtvény: Album.

Rejtett czim: Forgó bácsi Kis Lapja.

Pótló-rejtvény: Budapest.

Rejtett nevek: Etel, Elek, Irén, Endre.

Rejtett szám:

6	5	4	1
5	1	4	6
4	4	6	2
1	6	2	7

Rejtett szavak: 1. Piros, papiros.

2. Zseb, seb, eb.

Megfejtők: Szabó Gyula, Rosenfeld Vilma,
Benyovszky Pistike és Béluska, Erdődy László,
Szemző István, Luczenbacher János, Thyll Lacika,
Mérey Dalma, Keezer Ilona, Fürst Sárka és
Magda, Kramer Irénke, Zorkóczy Sárka, Fráter

Iván, Vittmann Erzs, Nemes István, Plenczner Ada, Chmura Etel és László, Wagner Elzi és Jenő, Rakovszky Menyhért, Csiszár Zoltán.

A jutalom kisorsolása szabályszerűen megtörténvén: 3 korona áru könyvet nyert **Plenczner Ada, Lubnyik**; — 5 korona áru könyvet **Fráter Iván, Debrecen**; — és 8 korona áru könyvet **Benyovszky Pistike és Béluska, Várna**, kiknek az illető könyveket a kiadó-hivatal megküldi.

*

A »KIS LAP« LXV. köt. 10-ik számában közölt rejtvények megfejtését beküldték még: Meskó Barna, Rosenfeld Vilma, Dávid Katóka.

— Olvassátok! —

*

Forgó bácsi tíz parancsolata.

1. Leveled papirosa sima szélü legyen és tiszta.
 2. Irkából tépett papirosra levelet ne írj.
 3. Levelet be ne porozz, be ne poczázz.
 4. Leveleden mindig rajta legyen a kelet napja és helye.
 5. Ami a szerkesztőnek szól (közlés, megfetés, gyűjtés), azt ne küldjed a kiadó-hivatalba.
 6. Ami pedig a kiadó-hivatalnak szól (előfizetés, pótló számok végetti felszólalás, bekötőtáblák, régi számok vagy kötetek megrendelése) azzal ne fordulj hozzám, a szerkesztőhöz.
 7. Leveled papirosa ne legyen rikoltó színü, se illatos.
 8. Csak fekete tentát használj írásra.
 9. Ismeretlen s csakis családi körben járatos bevezető nevet ne használj.
 10. A szerkesztőségbe intézett levél állandó czime legyen: **Forgó bácsinak, a „Kis Lap“ szerkesztőjének.**
- Aki e tíz parancsolat ellen vét: magára vessen, ha levelét nem veszem figyelembe, vagy ha levele más iratok közé vegyülvén, elkallódik.*

F. b.

FORGÓ BÁCSI POSTÁJA.

Czerny Béla. Rákóczi-ünnep sokfelé volt és van is még az országban; Rákóczi-tárlat azonban csak egy, még pedig Kassa városában. De ezt is, tudtommal, már bezárták. — **Zorkóczy Sárika.** Az egyik rejtvényed megjelent. — **Auer Margit.** Első leveled, úgy látszik, utközben elkallódott, mert hozzám el nem érkezett. Szívesen veszek tudomást a másodikról, mely csinos írása miatt is megtetszett nekem. — **Vargha Péter.** Poe Edgar amerikai angol költő »Holló« című remek költeményét, első Szász Károly, jeles költőnk magyarította, még pedig méltóan az eredetihez. — **Pécs Mariska.** Köszönettel vettem a fényképeket s alkalmokat keritem. — **Könyöki Izolda.** Egy kissé magam is körültekintettem azóta a szép hazában. Most, hogy végére járt a fürdői évszak,

a d. utáni 4 órának határidejére már nem szükséges tekintettel lennünk. Reményem, már legközelebb időben bekukkantok a kedves fődél alá. Üdv! — **H. B. J.** Levél megy. — **Dorina néni.** Ide vele, de gyorsan ám, hogy a rajzolásra és metszésre szükséges idő alatt el ne röpüljön a cakó. — **Lovászy Károly.** Ügyes verselés, de magát a történetet nem tartom sem újnak, sem érdekesnek. Furcsa, hogy az ilyen, már érettebb s tollát ügyesen forgató diáknak, mint amilyen te vagy, szintén azt kell prédikálnom, amit a nagyon apróknak, hogy t. i. a pótolandó szónak is értelmének köll lennie: *rsó, avasz, únya* pedig értelmetlen szó-foszlanások. A rejtvényekből egyet besoroztam. — **Goldstein Annuska és Ernuska.** A »Kis Lap« beköszöntése hozzátok, ugy-e bár, kellemes meglepés számotokra. Ezt az örömet a ti nagymamátok szerezte nektek, aki Búd-Szt.-Mihályon lakik. — **Fülep Erzs és Olga.** A rejtvényetek megjelent. A többi el van intézve. De ügyetek üzleti részével jobb lett volna mindjárt a kiadó-hivatalhoz fordulnotok. — **Mártha néni.** Olvasás után legott válaszolok. Szíves üdvözlémet az egész háznak. — **Fürst László, Bognár Gusztáv, Steiner Jenő.** A magatok és árva gyermek-társaitok nevében küldött szíves kívánságokat melegen viszonzom. — *Több levélről a jövő számban.*

JÓ SZIV.

Erdődy László 36 f. az »Ingyen tej« részére. — **Hunyady J. grófné** az »Orsz. Gyermekvédő Egyesület«-nek 10 K.

Az Ég áldása legyen a kegyes adakozókon!

F. b.

Előfizetési felhívás

a

KIS LAP

október—decemberi folyamára.

A folyó évnegyed végéhez közeledvén, kérjük azokat a t. előfizetőinket, kiknek előfizetése e hóval lejár, szíveskedjenek megrendelésüket minél előbb megújítani, hogy a lap pontosan meg legyen küldhető.

A »Kis Lap« előfizetési ára:

Negyed évre	2 korona.
Fél évre	4 „
Egész évre	8 „

Az előfizetések, legczélszerűbben postai utalványon, a »Kis Lap« kiadó-hivatalához (Budapest, VII., Kerepesi-ut 54. sz., Athenaeum-épület) intézendők.

A »KIS LAP« kiadó-hivatala.

Társ-szerkesztő **ROBOZ ANDOR.**

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Budapest, Kerepesi-ut, 54. sz., Athenaeum-épület.
Nyomatja a kiadó-tulajdonos: Athenaeum irodalmi és nyomdai r.-társulat Budapesten.